

Notranjec

Izhaja vsako soboto in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 v. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani Breg šte. 12.

GLASILO

POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA
ZA NOTRANJSKO V POSTOJNI.

Inserati
se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{2}{3}$ strani 25 K, za $\frac{1}{2}$ strani 18 K, za $\frac{1}{3}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K. Pri večkratni objavi primeren popust. Mala naznanila po 20 vin. od petit-vrstice.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Reka.

Na Reki so se odigrali pretečeni teden krvavi dogodki. Dalmatinski Sokoli in Čehi, ki so šli obiskat Črnogorce, so iz Zagreba potovali preko Reke, — saj je to bila zanje pravzaprav edina možna pot. Talijani so jih napadli, streljali nanje, metali so nanje kamenje iz temnih zasjed — prav po italijanski navadi. Več Hrvatov je težko ranjenih. Mesto je zasedlo vojaštvo. Odgovor Hrvatov je bil na prvi hip tudi sila. Seveda so se Italijani, kjer jih ni bilo desetkratno premoč, brž poskrili in kričali, kako so grozno preganjani. Drugi odgovor Hrvatov pa je ostrejši: Kličejo na bojkot reških Italijanašov, pozivljajo, da se naj Hrvati izognejo vsaki laški trgovini in laškem podjetjem sploh. Če bodo Hrvati izpolnjevali to grožno dosledno, bo slave reških renegatov kmalu konec.

Reka je bila še v 17. stoletju upravno spojena s Kranjsko. Iz upravnih ozirov so jo avstrijski vladarji pridružili Hrvatski. Leta 1867 se Hrvati in Madjari niso mogli zediniti za Reko, ker so jo Madjari prav brez podlage zahtevali zase. Dobili so jo tudi in sicer s sleparstvom: V pogodbeno listino so prilepili, ko je bila že podpisana, papir na katerem je bilo napisano, da je Reka „posebna ogrski kroni prideljena dežela“ in si prilastili vrhovno upravo. Tega seveda Hrvati niso nikdar priznali, a izvršitvi se proti močnemu sosedu niso mogli siloma upreti. Ves čas so delali na Reki Madjari roko v roki z Italijani, v kojih oblasti je občinska uprava, ki ima obsežne svoboščine in samoupravo. Šele v zadnjem času, ko so Hrvati pomagali Košutovcem, se je razmerje nekoliko premenilo. Reka je bolesta in najbolj občutna točka hrvatsko - madjarskega zblizanja. Hrvati je ne smejo na noben način odstopiti. In če so Madjari pametni, bodo opustili misel na trajno zasedenje Reke, kajti krepka Hrvatska lahko vsak hip pretrga vsako zvezo Ogrov z Reko in jo obvladuje vojaško

in gospodarsko. V reškem vprašanju se bo izkazalo, ali je Madjarom res kaj na slogi s Hrvati. Če Madjari od nje odstopijo, bodo Hrvati zlahka obračunali z reškimi lahoni.

Slovenci z Notranjske tudi v precejšnji meri težimo ali — lahko bi rekli — „visimo“ v Reko. Tjakaj priseljenih Slovencev je prav mnogo potujčenih ali pa nezavednih. Seveda je tudi mnogo značajnih narodnjakov. Naša naloga je, da se v boju za Reko pridružimo Hrvatom, da jih podpiramo in da se ogiblujemo italijanskih tvrdk. Složni Slovenec in Hrvat bosta dosegla, da Reka ne bo italijanska, ampak važno jugoslovansko tržišče in pristanišče.

Politične vesti.

Družba sv. Cirila in Metoda. Ob začetku šolskega leta bi človek pričakoval, da se bodo Slovenci, ki toliko jadikujemo, da se naša deca potuje v nemških šolah, ravno v sedanjem času najbolj potrudili. Posebno poklicana bi bila v to „Družba sv. Cirila in Metoda“, ki bi morala imeti v pregledu vso slovensko domovino in povsod nastopiti s primerno agitacijo. Pa „Družba“ se ne gane. Sploh izza logaške skupščine ni o delu družbinega vodstva prav nič čuti. Z napetostjo čakamo na konstitucijo. Iz tega, da ni nič čuti od nje, sledi, da vodstvo že skoro 2 meseca ni imelo nobene seje v času, ki bi zahteval največ priprav, za novo šolsko leto. Tudi čujemo, da o dejanskem obstanku kakega pokojninskega zaklada za družbino učiteljstvo noben učitelj nič ne ve, v Logatcu pa se je družbino blagajništvo s tem hvalilo. Tudi afera o udanostni izjavi ni pojasnjena, klerikalci napadajo družbinega učitelja v Trstu Engelmana, ker je predsedoval šentpeterskemu protestnemu shodu proti „katoliškemu“ shodu. Upamo, da se „družba“ na to sploh ne bo ozirala.

Shod slovanskih časnikarjev se je vršil minuli teden v Ogrskem Gradišču na Moravskem. Shod se je pečal najprej s preosnovo tiskovnega zakona avstrijskega. Časnikarji zahtevajo 1. da se preventivna cenzura (to je nadzorstvo javne oblasti nad časopisom, predno izide) popolnoma odpravi, 2. da se dovoli svobodna kolportaza (svobodno razpečavanje časopisov), 3. da se odpravi popravkarski § 19, 4. slednjič zahtevajo neke premembe glede delokroga porotne sodnije v tiskovnih zadevah. Poslanska zbornica ima že več let v razpravi nov tiskovni zakon, ki naj saj nekoliko oprostí sponé, ki drže časnikarstvo k tlom. Izvolila je poseben tiskovni odsek, ki je že sklenil svobodno kolportazo, preventivne cenzure pa noče odpraviti, § 19 bo do male izjeme odpadel, glede porote pa naj ostane pri starem, le zasebne žalitve naj pridejo pred navadno sodnijo. Do novega tiskovnega zakona je še dolga pot. Vstanovitve slovanskega časnikarskega dopisovalnega urada vlada ni dovolila, ker se boji, da bi njen mnogokrat lažnjivi uradni c. k. korespondenčni biro izgubil vpliv in bi javnost vedno izvedela o vsem s slovanske strani, Časnikarji so na shodu tudi zahtevali, da se poštnina za časnike zniža. Časnikarstvo se vedno množi in daje pošti velikanskih dohodkov (n. pr. znamke pri našem listu stanejo na leto pri vsakem naročniku 1'04 h,

pošta pa še pri vsakem naročniku dobi za nakaznico, pri pošiljatvi denarja 10 h in še dostavnino 5 h!), zato je sklep slovanskega časnikarskega shoda popolnoma opravičen.

Državni zbor se v kratkem snide menda v zadnje zasedanje, kajti 6-letna njegova volilna doba mine to zimo. Do tistega časa bi rada vlada dobila pod streho svoj načrt volilne reforme. Odsek za volilno reformo je sklicala že poprej. Dne 12. t. m. je že odsek imel prvo sejo in nadaljuje delo. Kakšno stališče bodo zavzeli slovenski poslanci napram volilni reformi oziroma sedanjemu vladnemu načrtu, ni še prav jasno. Da bodo Šušteršičevi klerikalci zanjo brezpogojno glasovali, če je še tako škodljiva obmejnim Slovencem in če tudi Koroškim Slovencem za vselej zapira pot v parlament, o tem vspricho bezdomovinstva in strankarske sebičnosti teh ljudi ni dvoma. Dvomljivo pa je, kako bodo nastopali štajerski poslanci, ki so jih mnogi pomembni in merodajni shodi pozvali, da preprečijo zakonitev sedanjega načrta. Ta trenotek izgleda tako, kot da se hočejo ti možje dati „preglasovati“ in izdati narodno zastavo s sramotnim begom. Častna dolžnost štajerskih poslancev, ki jim je ljudstvo naročilo obstrukcijo, je, da se te naloge drže, kajti če ne bi bili morali takoj takrat odstopiti. Narodno-napredni poslanci

Listek.

Kmečka vstaja.

Zgodovinska povest iz 16. stoletja. — Hrvaški spisal Avgust Šenoa.

(Dalje.)

V.

Poleg stare mestne hiše in nasproti samostanu sester svete Klare stoji dvor knezov Erded. Tja se je dne prvega vel. srpana l. 1564. nanaglo pripeljal ban Peter s svojega posestva Želina. Menda po nujnem poslu. Zlovoljen, s prekrizanimi rokami, sklonjene glave stopa Peter semtertja po prostrani sobi. Jasne, modre njegove oči mu gledajo ves čas na kameniti tlak; sedaj pogladi z roko dolgo plavo brado, sedaj svoje kratke lase, preko visokega ozkega čela, ki se mu sempatam zgrbanči. Peter Erded je visok človek, širokih pleč, nekoliko debel. Lice mu je nekam postarano: mnogo je že preživel na svetu. Ne meni se za to, da mu je dolga višnjeva surka zaprašena, gumbi iz turkiza tupatam odpeti, da so mu visoki škornji iz surove kože blatni, celo žene ne vidi, ki sedi poleg okna na pisani skrinji, držeč v rokah fantička starega kaka tri leta. Ženi utegne biti preko sedemindvajset let. Krepka je, polna in rdeča, črnolasa, oči ima kot črne črešnje, ali v njih ni duše. Potez nima finih, čelo ne kaže razumnosti, a okoli debelih ustnic, okoli kratkega nosa ti kaže nekaj, da je ponosna, da je ohola. Kako bi tudi ne bila? Banica je, druga žena Petra Erdeda in hči

slavnega junaka Ivana Alapiča Velikokalniškega. Ni ravno razumna, a morda nekoliko zvijačna kakor vse Evine hčere. Pozna se ji na videz, da je banica, plemkinja, dasi je pravkar prišla s pota. Na sebi ima kontuš od črnega damasta, ki so mu okrajci obšiti s kunovino. Izpod kontuša se ji razvija v gube nabrana suknja, pod vratom nosi v srebru na ploščicah dva grba: Erdedov in Alapičev. Zamaknjena gleda banica svoje dete, ki ga ima v naročju in mu gladi zlate laske. Naenkrat dvigne glavo, upre oko v bana pa mu reče:

„Gospodin Peter, soprog moj, kaj Vam je? Od Želina do Zagreba niste spregovorili besede, zdaj pa hodite po sobi nem, zamišljen, kot da ni tukaj ni vaš sinko ni vaša žena!“

„Barbara, gospa moja,“ odvrne ban, pristopi k njej in pogladi dečka, „ne vprašuj me. Take skrbi ne spadajo pod žensko kapo, zato treba glave iz železa, moške glave.“

„Glej“, nadaljuje Barbara laskavo, „tvoja žena ni vredna nič, je-li? Pa ti računi so napačni, gospod moj. Ne veš, kaj je žena. Žensko srce ne more mirno biti, če je moževo čelo mrko, žensko oko čita jasno v vaši duši, če ga tudi ni sveti duh razsvetlil.“

„Pa kaj čita tvoje oko?“ vpraša Peter.

„Ali naj vganem?“

„Vgani, gospa banica“, nasmeje se ban.

„Vi razmišljate, kakšen bo novi kralj Makso.“

„Res, tako z daleka. A o čem še?“

„Pa se srdite na Nikolo Zrinjskega.“

bodo nastopili proti volilni reformi, menda brez ozira na mladočeško stranko.

V Dalmaciji se vrše med Dubrovnikom in Trebinjem v Bosni veliki manevri. Sodeluje pri teh velikih in dragih vojaških igračah mornarica in armada. Mornarica ima nalogo izvesti izkrcanje sovražne armade (v resnem slučaju seveda Italijanov) na dalmatinski obali in prodiranje proti Bosni. Cesar je imel preko Trsta priti v Dubrovnik in pri Trebinju prvokrat stopiti na bosanska, oziroma hercegovska tla. Bilo je že vse pripravljeno, določeni in naročeni so bili že nešteti slovesni vsprejemi. Nenadoma pa je cesar odpovedal svoj prihod in mesto sebe poslal prestolonaslednika Franca Ferdinanda. Ker je bil cesar pravkar na precej napornih manevrih na Šleskem in se je tudi uradno potrdilo, da je popolnoma zdrav, je seveda nenadna odpoved vzbudila mnogo pozornosti, to pa tem bolj, ker so inozemski, osobito časopisi naših jugoslovanskih bratov prav ostro pisali proti temu, da cesar vodi manevre po Bosni. Bosna namreč glasom berolinske pogodbe ni avstro-ogrška, ampak je še vedno podložna turškemu sultanu (deželni uradniki v Bosni prisegajo tudi sultanu!) ter je Avstrija l. 1878. od velevlasti dobila le nalogo, da zasede in upravlja Bosno. Cesar bi tedaj manevriral po zemlji tujega vladarja. Sicer

pa službena glasila na vso moč zatrjujejo, da cesar edino iz ozirov na zdravje ni šel na južne manevre.

Domače vesti.

Častno svetinjo za 25letno zvesto službovanje pri požarni brambi so dobili člani požarne brambe v Vipavi in sicer gg.: državni grof Karel Lanthieri, Franc Rupnik, Josip Durn, Franc Uršič, Josip Sever, Josip Rodman in Martin Stane.

Jurija barona Vege spomenik se odkrije 16. t. m. v Moravčah. Prispevki za spomenik so večinoma izšli iz vojaških krogov.

Za meščansko šolo v Postojni se učenci pridno oglašajo in utegne število za prvi razred presepati 30. Kakor smo poizvedeli morajo oni, ki bi se hoteli pozneje, kakor je rok določen, vpisati na to šolo, vložiti svoje prošnje na c. kr. okrajni šolski svet v Postojni.

Hotela „Ilirija“ v Ilirski Bistrici ni kupil, kakor se je v nekaterih listih bralo, g. Vilich iz Reke, marveč neki konsorcij devetih mož, med katerimi sta dva Slovenca, drugi so pa Italijani in en Nmec.

„Ne govori mi o njem“, preseče zlovoljno Peter in krene naglo proti oknu.

„Glej, vganila sem“, reče Barbara živahno. „Vi se srdite na Nikolo. Ta odrtnik, ta cincar ti greni življenje. Ali te ni prevaril prav po hajduško? Snubil je za svojega sina Jurija tvojo hčer Anko in v to ime si mu prodal svoje madjarske gradove.“

„To je splela njegova pokojna žena Kata Frankopanka in moja pokojna Margareta Tahova, a meni je bilo treba novcev.“

„Pa kaj je iz tega ženskega pletiva nastalo? Tvoja Anka je ostala na čedilu, Jurij vzame nemško gospico, a Nikola ti ni ničesar vrnil, pač pa te zapletel v pravdo z Gregorijanci.“

„Pustimo to“, odvrne ban, to so stare stvari, zato me ne boli več glava, jaz sem se z Zrinjskim že pomiril.“

„Z jezikom, ali ne s srcem“, zakliče jezno banica; „ali mene boli glava, ker sem jaz, ker sta moja sina Peter in Tomo prikrajšana. Ali mi ni hotel lakomni Nikola vzeti tudi Cesargrad, ki si mi ga zapisal pred štirimi leti? Pa čakaj še par mesecev, da Nikola poroči gizdavo Čehinjo Evo Rozemberkovo, ki ima baje praških grošev na vagone. Kako se bo potlej bahal gospodar ozaljski! Ali ti niso Gregorijanci še zdaj sovražni?“

„Res je“, pravi nato ban, „jaz Nikoli nikdar ne pozabim, da je osramotil mojo kri in ne mislim, da se naša roda kedaj iz srca izmirita. Dosti sem močan, da uklonim Gregorijance. To me ne tare. A sovražim Nikolo, ker mi je povsod na potu, nosi se, kot da mu

nisem jaz ban. Bil je ban, pa se je odrekel banstvu, bil je kraljevski kapitan, pa se i temu odrekel. Kralj Ferdinand se ga je bal. Turki sami so govorili, da so ga podkupili. Jaz tega ne verjamem, a nadejal sem se, da mu kralj že na samo sumnjo vskrati milost, a nič se mu ni zgodilo, dobil je celo Medjimurje. Prošli mesec je umrl Ferdinand, a njegov sin sedaj sklicuje sejo državnikov v Požun, da se dogovori radi preteče turške nevarnosti. Jeli pozval mene, bana? Ne! Nikolo je pozval, zopet Nikolo, ki je „hraber, slaven in dičen.“ Ta človek dela in zopet nič ne dela, odbija časti, kljubuje kralju, a nenadoma zopet bije Turke, siplje novce in svet ga slavi. Nikola se vede napram kralju kakor devotka, ki se skriva ljubčku, da ga še bolj podraži. Na poti mi je, zatemnjuje me, pa mu nič ne morem, ker je junak in mogočen in ima za sabo silno stranko. Zato ga mrzim.“

„Ali ne morem razgnati te stranke?“ vpraša Barbara.

„Težko, morda! Poskusil bom. Nikola se je sprl s svojim svakom Tahijem. Tahij ima pristašev tukaj in prijateljev na kraljevem dvoru, on mi bo pomagal. Radi njega sem prišel“ —

„Radi njega?“ se začudi žena.

Že je Peter hotel odgovoriti, ko se začuje izza vrat glasen govor. Sluga javi, da je došel gospod podban in neka stara gospa. Nekoliko zmeden naroči ban:

„Reci, da ne morem zdaj ž njima govoriti, da imam preveč posla.“

(Dalje prih.)

Upamo, da je znana narodna tvrdka Valenčič & Comp. ko je ta hotel prodajala, vse potrebno storila, da se ohrani narodni značaj tega hotela in da ne postane nekaka postojanka naših narodnih nasprotnikov. Čuje se tudi, da namerava isti konsorcij zgraditi nasproti hotela večje poslopje s 60 sobami za tujce. To bi bilo za tujski promet v bistriški dolini vsekako velike važnosti.

Pevskega društva „Postojna“ občni zbor, ki se je vršil dne 11. t. m., je bil izvanredno mnogoštevilno obiskan. Žal, da se je vsled osebnih nasprotstev med nekaterimi člani zanesel razpor na občni zbor, ki je bil vsled tega jako buren. Upajmo, da nepotrebni in obžalovanja vredni pojav ne bo imel nobenih za obstoj društva kvarnih posledic.

V nedeljo po Šmarnem dnevu zvečer ponovili so vipavski diletantje igrico „Brat Sokol“. Vstop je bil prost, kdor je hotel, je kaj daroval za „družbo sv. Cirila in Metoda“. Nabralo se je ogromno število priprostega ljudstva, ki se je ob izvrstnem predstavljanju prav dobro zabavalo. Pevci so zapeli pod vodstvom g. Ivana Mrcine par lepih pesmic. Ne bi škodovalo izobrazbi priprostega ljudstva, napraviti v Vipavi večkrat kako zabavo s prosto, ali pa prav malenkostno vstopnino.

Postajališče v Planini ima tudi samonemški „Warteraum“. Pozivljamo županstvo narodnega trga Planine, naj poskrbi, da se to izzivanje takoj odpravi. Ako bode južna železnica napram slovenskim občinam in slovenskemu ljudstvu nastopala še nadalje tako prezirljivo, zna doživeti organiziran odpor vseh slovenskih občin. In potem naj si sama pripisuje posledice.

Gornjelogaški otroci so priredili v nedeljo, dne 9. kimavca, veselico na vrtu g. Janeza Ferjančiča v Gorenjem Logatcu. Na sporedu je bilo deklamovanje, šaloigra, petje in šaljiva loterija. Sodelovali so sledeči otroci: Pepi Divjak, Malči Ferjančič, Anica Milka in Lojze Gradišnik, Ivanka Leiler, Franca Modic, Lenči, Malči, Mici in Ludvik Punčuh in Elka Železnik. Vsi so rešili svoje vloge prav dobro. Dasi so otroci vse sami aranžirali, dovršila se je vendar veselica dobro. Čisti dohodek so namenili ti mladi rodoljubi in rodoljubke „Družbi sv. Cirila in Metoda“ in ga tudi poslali v znesku 25 K 71 vin.

Pomnožitev vojaštva. Vojno ministrstvo je vprašalo ljubljanski magistrat, če more oskrbeti prostora za dve novi stotniji domobranske artilerije. Magistrat ji odkaže menda del stare sladkorne tvornice na Poljanah. Prva stotnija domobranske artilerije, ki je v Avstriji nastala šele, odkar jo ima ogrska honved, se ima urediti baje že 1. aprila 1907. Tudi glasovi o preložitvi poveljstva X. armadnega kora iz Gališke v Ljubljano nočejo potihniti. Prav naravno bi bilo, da bi ob teh obsežnih premestitvah v armadi dobila tudi Postojna kaj vojaštva. V vojaških krogih je itak priznано dejstvo, da dopolnilno poveljstvo 97. pešpolka spada edino le v Postojno, kajti kako naj se v slučaju vojne notranjski

vojaki zbirajo v Trstu, ki je lahko že v prvih 14 ur v rokah sovražnika. Morda bi kazalo, enkrat storiti kaj korakov v tej zadevi.

Sumljiva smrt. Pred kratkim so našli mrtvega berača Matijo Bonača na hlevu posestnika Fr. Vidriha v Begunjah pri Cerknici. Sodijo, da je storil nasilno smrt, ker je nosil navadno precej denarja seboj.

Ogenj. Dne 4. t. m. je gorelo v skladnici mizarskega mojstra Bukoviča v Vipavi. Zažgal je šestnajstletni fant, ko je hotel očistiti kokošji hlev kurjencev. Škode je le kakih 200 K, vendar je bila nevarnost velika, ker so v bližini večje shrambe sena.

Narodno gospodarstvo.

Klavnica za kunce. Na Francoskem je meso kuncev ali domačih zajcev jako priljubljena jed, a v Avstriji in posebno pri nas na Kranjskem ga ljudje prav nič ne cenijo, akoravno so „pohani“ zajčki skoro tako dobri kot piščanci. Ker se meso vedno bolj podražuje, tako, da ga revnejši sloji skoro ne bodo mogli več kupovati, se poskuša na Dunaji upeljati rejo in klanje kuncev v večji meri in s tem preskrbeti revežem ceno in dobro meso. Društvo, ki se je zavzelo za to stvar, je dobilo od merodajnih krogov dopise, ki potrjujejo važnost in korist podjetja. Do sedaj so prodajali na Dunaju kunce na trgu žive; tisti, ki jih je kupil, je moral živalice sam zaklati, odreti in razkosati, kar da seveda mnogo dela, zato so prodali malo. Društvo upa, da se bo meso, ki bo pripravljeno kot od drugih živali, lahko razpečavalo. Društvo ima sedaj provizorično urejeno večjo štacijo za rejo kuncev, tu ima že več kot tisoč živalic; tudi na deželi imajo že 50 štacij. Te dni pa bo pričelo z zidanjem velike klavnice in uzorne štacije za rejo kuncev. Kilogram mesa bo veljal približno eno krono. Drob. kuncev se da uporabiti za krmo perotnine, posebno racam izvrstno prija, kožice so kot krzno jako priljubljene in dajo tudi fino usnje za rokavice. Društvo ki ustanavlja novo podjetje, namerava po zgotovljenji poklicati več francoskih kuharjev, ki so mojstri v pripravi tega mesa, da pokažejo Dunajčanom, kaj se da narediti iz te zaničevane živalce. Obiskovalci klavnice bodo za pokušnjo brezplačno dobili porcijo mesa. — Z rejo kuncev se lahko peča vsakdo, ki ima nekoliko prostora, Krme se računa na dan en vinar za živalco, kunec dobre pasme tehta v treh mesecih 1½ kilograma. Tudi pri nas na Kranjskem naj bi se reja kuncev upeljala!

Svinjam, od katerih pričakujemo mladiče, moramo dajati zelenjave, kolikor je hočejo použiti. Tudi starim svinjam je jako v prid, da dobe svežo krmo, n. pr. travo, zelen oves i. t. d. Če živali ne jedo rade, se jim da zmes iz enega dela soli, dveh delov pepela od drv, enega dela apna in enega dela pepela od trdega lesa; to zmes živali rade vzamejo.

Orehe klatijo ljudje mnogokrat na pol zrele, kar seveda ni pravilno. Orehi, ki se ne dajo izluščiti iz zelene lupinje niso še zreli in po zimi kmalu splenijo. Popolnoma zreli orehi, ki se lahko luščijo, se drže čez zimo, treba jih je le dobro posušiti. Ne smemo jih devati na kopice in jih večkrat z lopato obrniti. Še le čez 4 tedne jih smemo spraviti v vreče.

Drevesa in grmovja, ki jih presajamo v jeseni je treba dobro zaliti, tudi če se sade v deževnem vremenu. Drevo v tem času sicer ne potrebuje mokrote, a treba zaliti zato, da se zemlja zmoči in spremeni v blato, ki se dobro oprime korenin in se te laže primejo.

Prah od apna je vedno najboljšo sredstvo zoper golazen na vrtu, če se uporablja pravočasno in zmerno. Apno uničuje gosenice, zemeljske uši, polže in zabranjuje boleznim, ki jih povzročujejo razne glive na zelenjadi.

Gasilska razstava na Dunaju.

Zadnje praznike so otvorili ob priliki VIII. avstrijskega gasilskega shoda na prostranem dvorišču dunajske mestne hiše pod pokroviteljstvom nadvojvode Frana Ferdinanda precej obširno gasilsko razstavo. Ker se je Vaš list že veliko zavzemal za razstave, zato mi, velečenjeni gospod urednik, dovolite, da Vam sporočim par vrstic tudi o tej najnovejši dunajski izložbi. Na eni strani bi rad rojakom sporočil, kaj se sploh vidi na gasilskih izložbah zanimivega, na drugi pa bi rad vzbudil v podjetnih Notranjcih kako misel, ki jo lahko porabijo pri I. razstavi v Postojni, za katero je prav lepo bodril zadnji „Notranjec“.

Kakor vse dunajske razstave, tako ima tudi gasilska predvsem znak trgovine na sebi. Tu vidite, da so razstavili vsi tovarnarji in obrtniki, ki se pečajo z izdelovanjem tega ali onega gasilskega predmeta, vse svoje stvari. Primerjal bi jih skoraj lahko našim priprostim kramarjem na vaških sejmih. Razume se, da so razstavljene njihove najboljše in najlepše stvari in vidi se, da se je ravno vsled razstave marsikdo potrudil.

Sredi razstave so na eni strani brizgalne od najpriprostejše do najbolj komplicirane ter drage, na drugi vsakojake lestve. Slučaj je nanesel, da sem obiskal razstavo ravno tedaj, ko si jo je ogledoval naš minister notranjih zadev dr. Bienert. Tudi njemu so očitno najbolj dopadle velikanske lestve, ki jih je menda električna moč premikala gori in doli kot da bi bile iz papirja. V par trenutkih so bile lestve na balkonu II. nadstropja, ki je seveda pri dunajski mestni hiši višji kot vsaka naša notranjska hiša. No tedaj sem se spomnil na vnetega gasilca postojnskega g. P. in mislil sem si, da bi se mu gotovo sline pocedile po takih lestvicah. Med brizgalnicami in lestvami stoje različni rešilni in drugi vozovi, ki naj služijo v nezgodah. Okoli tega oredja vidiš razstavljeno gasilsko obleko,

čake, gumbe, porte, sekire, vrvi, piščalke, skratka: tu vidi gasilec več, kot mu poželi njegovo srce.

Poleg omenjenih obrtnikov in tovarnarjev pa so razstavila razna gasilna društva svoje stvari, ki so največ slike požarjev, častne diplome in druga odlikovanja, znamenite čake zaslužnih in ponesrečenih gasilcev, razne table, ki nam predstavljajo razvoj in živahnost društev itd. Posedno čedno delo se mi je zdel načrt mesta Iglau, ki je imel vbodenih toliko zastavic kolikorokrat je reševalo tamošnje gasilno društvo od let 1866 pa do 1906. Zastavice so zelo gosto nabodene.

Najlepše razstavne stvari ima seveda dunajsko gasilno društvo, ki je v resnici tudi razstavo priredilo. Velezanimivi so načrti, ki kažejo kako je n. pr. cel Dunaj preprežen z žicami, ki imajo edini namen opozarjati na ogenj. Načrt od letos kaže naravnost čudovito mrežo, dasi so drugi od prejšnjih let in desetletij tudi precej zamotani. Nekaj novega je bilo zame, ko sem videl kako krasno so gasilci preskrbljeni z načrti vseh večjih poslopij za slučaj nezgod. Vsa gledališča, cirkuzi, večje trgovine ti leže v načrtih pred teboj in z zaznamovanimi hidranti, plinovimi cevmi, stopnjicami itd. je že vsak gasilec ali pa vsaj poveljnik preje do podrobnosti znan. Zelo poučni so različni stroji s katerimi se naznanja ogenj. V razstavi smo tudi opazili velik rog iz leta 1544, ki so ga rabili na štefanovem stolpu. Podoben je menda rogu, v kakoršnega trobijo ob ognju v Ljubljani.

Avstrijska državna zveza gasilcev je razstavila le par statističnih pregledov. Vseh članov šteje čez 600 tisoč, med njimi je 294 tisoč nemških 177 tisoč slovanskih izvršujočih ognjegascev.

Splošno je opaziti, da so se razstave udeležile le bolj nemške korporacije. Pravzaprav: razen Slovencev nismo opazili slovanskih zastopnikov. Mi smo bili na razstavi zastopani po zvezi kranjskih gasilnih društev — v najbolj zadnjem kotu visi malenkosten zemljevid kranjske dežele, katerega je sestavil Fran Trošt iz Iga in narisal Pavel Gorjup. Četudi smo zadnji, pa vendar je lepo videti, da sta razstavljalca na zemljevid vpisala samo slovenska krajevna imena in da je sploh razstavljena stvar slovensko-nemška. Iz nje posnemamo, da je v postojnskem okraju 38 občin in le 12 gasilnih društev, dočim jih je v logaškem 17 občin in 15 gasilnih društev. Leta 1870 je bilo na Kranjskem ustanovljeno prvo gasilno društvo, leta 1880 jih je bilo 17, 1890 52, 1900 122 in letos 160.

Splošen utis razstave ni bogve kako poseben in očitno je v gasilnih društvih premalo agilnih ljudi, ki bi iz gasilnih društev napravili to, kar naj bi bile moderne organizacije te vrste. Na shodu gasilcev se je predavalo, da naj niso gasilna društva le požarne brambe marveč, da naj čuvajo v vseh nezgodah in vsakem slučaju naj pridejo na pomoč. „Notranjec“ je svojčas že opozarjal slovenske gasilce na naloge, ki jih čakajo kot naprednih ljudi. Naj bi se istih zavedali

v prvi vrsti notranjski gasilci in pokazali pri bodoči notranjski razstavi v Postojni, da so oni novodobna in vzgledna organizacija.

Po svetu.

Kako prosijo za lepo vreme na Kitajskem. Dolgotrajen dež je razmočil tla popolnoma. Kitajska žetev bo zategadelj slaba. Škode imajo že na milijon kron. Generalni guverner Tsen-Thun-hsaun se trudi, da pripravi bogove do tega, da ustavijo deževje. Najpoprej je kaznoval duhovnike v nekem templju, kamor je prišel molit, s kaznijo 2000 dolarjev, ker bogovi niso bili dobro očiščeni, potem je nastavljal par vojakov „šaržev“, ki so nadzirali duhovnike, ali res molijo noč in dan. Ko pa ni nič izdalo, je dal vsaki dan trikrat s topom vstreliti proti nebu, da se bogovom ušesa odpro. Tudi to ni pomagalo, nobeno romanje, nobena darila niso dežja ustavila. Slednjič je ukazal, da naj se podere streha s templja, kjer je molil, da dežuje naravnost bogovom na glave. Morda zdaj kaj pomaga.

Deset zapovedi za Čehe je obelodanil list „Budivoj“, ki izhaja v Budjevicah, in sicer na uvodnem mestu. Te zapovedi se glase: 1. Pomni, da te je Bog ustvaril kot Čeha; ne bodi odpadnik. 2. Ne udajmo se! 3. Češko dete v češko šolo! 4. Izobrazuj se; 5. Delaj! 6. Bodi plemenit človek! 7. Pokoravaj se narodni disciplini. 8. Bodi dober gospodar. 9. Svoji k svojim! 10. Čuvaj svoje zdravje. Te zapovedi veljajo pa tudi za vsakega Slovana.

Rastlina življenja. Na Jamaiki, Barbados in drugih otokih zapadne Indije raste plazeci se mah, ki ga imenujejo „rastlina življenja“, ker ima toliko življenske sile v sebi, da se nobena druga rastlina ne more primerjati z njim. Nobeno drugo sredstvo ga ne more uničiti, kot vrelo vodo ali žareče železo. Če ga razrežejo ali raztrgajo na drobne kosce, požene vsak delček te rastline spet korenine in mladike. Tudi če rastlino dénejo v zaprto, temno, popolnoma suho posodo raste nespremenjena naprej.

Zamotano sorodstvo. V Steinu na Pruskem živi kmetska rodbina ki ima jako zamotano sorodstvo. 72 let star mož se je oženil po smrti prve žene z 22 letnim, lepim dekletom, ki mu je rodila več otrok. Mati mlade žene je tudi v hiši, stara je 69 let. Mlada žena ki ima sedaj 26 let, ima sina pastorka v starosti 48 let, ta ima hčer, ki je stara 24 let in je mati 8letnemu dekletcu. Zakon starega moža je torej napravil sledeče čudne razmere: 72letni zet vprašuje za svet svojo 69letno taščo, 48letni njegov sin istotako 26letno svojo mačeho in ima po pol sestre stare 2 in 3 leta. Te pa so tete 24letne hčere sina-pastorka in 8letna hči te 24letne hčere ima v osebi teh malih deklic, častitljive stare tete. 24letna hči sina-pastorka imenuje mlado ženo svojo babico in 8letna njena hči pa jo imenuje prababico.

Za kratek čas.

Kaj govore otroci. 1. Teta: Tako grdih obrazov ne smeš rezati, kdor se pači, mu ostane obraz lahko spačen. — Tonček: Teta, ali je tebi ostal, ker si se pačila? — 2. Micika: Naša hiša dobi novo streho, vaša je pa ne bo imela. — Tonček: Na naši hiši je pa posojilo, tega pa vaša nima. — 3. Micika: Naša mati imajo lepe, dolge lase. — Tonček: Moja mama pa kito lahko proč vzamejo.

Loterijske številke.

Dunaj, 7. septembra 12 36 32 80 22
Brno, 12. septembra 25 34 55 82 23

Zahtevajte povsod „Kavin pridatek v korist družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“.

Naroča se pri **Ivanu Perdanu v Ljubljani.**

Tržne cene v Ljubljani.

Semena:		od K		do K	
Domača detelja	—	—	—	—
Lucerna	—	—	—	—
Laneno seme	—	—	—	—
Fižol:					
Rudeči ribniški	11	—	—	—
Prepeličar	—	—	—	—
Žito:					
Pšenica	15	60	—	—
Rž	13	—	—	—
Ječmen	13	—	—	—
Oves	15	—	—	—
Ajda	13	—	—	—
Kože:					
Goveje z rogmi vred	100	—	—	114
Telečje	135	—	—	—
Svinjske	400	—	—	—
Lisičje	9	—	—	10
Kunine (belice)	32	—	—	38
» (rumeniče)	45	—	—	56
Dihurjeve	6	—	—	6.50
Vidrne	24	—	—	25

Za 100 kilogramov.

Za par.

Mala naznanila.

Vsaka vrstica v teh oznanilih stane 20 vin. Pri večkratni objavi se dovoli primeren popust. Denar je poslati naprej. Plača se lahko tudi s pismenimi znamkami.

Landauer, še dobro ohranjen se ceno proda v Postojni hišna št. 110.

Srnjaka samca, dve leti starega proda trgovec Ivan Vidmar v Črnem Vrhu nad Idrijo.

Konjskega hlapca, v starosti 20—40 let, večšega tudi domačih del, sprejme takoj z mesečno plačo po dogovoru Karol Kovač, mesar in gostilničar v Starem Trgu pri Rakeku.

Kašelj. Kogar kašelj nadleguje, naj rabi okusne in olajšujoče **Kaiserjeve prsne karamele.** 2470 notarsko poverjenih spričeval nam dokazuje, kako uspešno se jih rabi zoper kašelj, hripavost, katar in zaslinjenje. — Zavitek 20 in 40 vinarjev. — Edino pristne so one, ki imajo varstveno znamko »Drei Tannen«. Zalogo ima **J. Hus, lekarnar v Vipavi.**

Učenec in učenka se takoj sprejmeta v trgovino mešanega blaga Frana Zadnek v Senožčah.

Cementne cevi razne velikosti so po zmernih cenah naprodaj pri Jos. Deklevi v Postojni.

Mlin in stiskalnico (prešo) za sadni mošt in malo rabljena, večje vrste proda Leop. Meden, Igavas-Stari trg pri Rakeku.

Apno se bode razprodajalo od 4. septembra naprej. Cena po dogovoru med posameznimi posestniki. Gospodarski odsek na Razdrtem.

V hiši gospe Helene Orešek v Postojni

• zobozdravnik •

iz Ljubljane, Špitalske ulice št. 7

Amerik. zob. =
Vsa zobotehnična dela

Amerik. zob. =
se v konces. ateljeju

O. SEYDL izvršuje.

Ordinira vsako soboto od 8. do 5. ure.

MAKS ŠEBER

==== v Postojni. ====

Akcidenčna tiskarna.

==== Knjigoveznica. ====

Fotografični atelije.

Zaloga vsakovrstnih tiskovin

za županstva, krajne šolske svete, šolska vodstva, posojilnice, mlekarske zadruga itd.

Izvršuje se po naročilu vsa druga tiskarska dela

kakor n. pr. letna poročila, cenike, vabila k veseliam in občnim zborom, programe, naznanila o zarokah, porokah itd., parte liste, pisma in kuverte z naslovi, posetnice, razglednice, trgovska naznanila itd. itd.

Svetovnoznana

postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoludne in je izključno električno razsvetljena.

Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

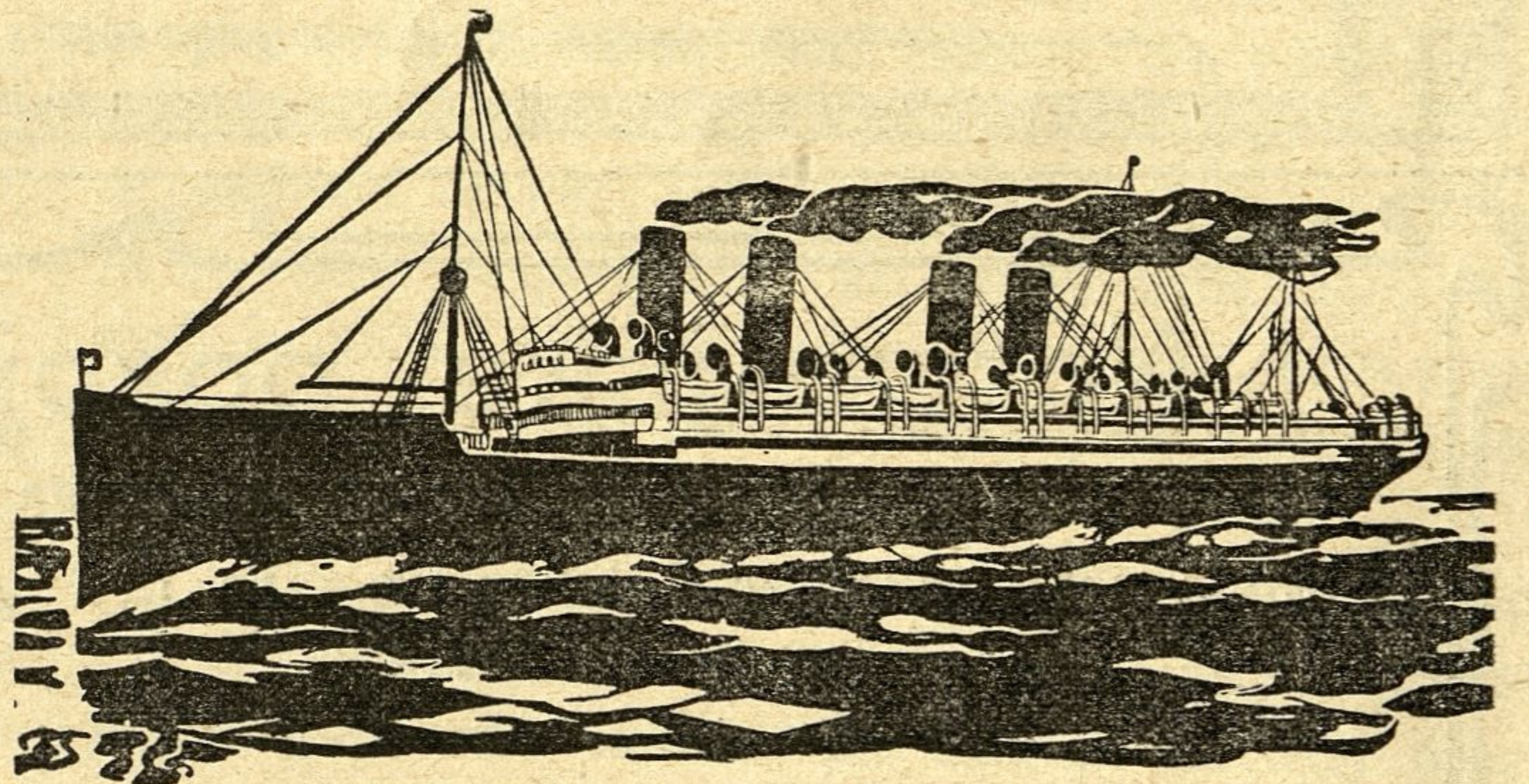
Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

POZOR!

BERITE!

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki „Severonemškega Lloyd“

iz BREMNA v NEW-YORK

s cesarskimi brzoparniki „Kaiser Wilhelm II.“, „Kronprinz Wilhelm“, „Kaiser Wilhelm der Grosse“.

Prekomorska vožnja traja samo 5 do 6 dni.

Natančen, zanesljiv poduk in veljavne vozne listke za parnike gori navednega parobrodnega društva kakor tudi listke za vse proge ameriških železnic dobite v Ljubljani edino le pri

EDVARDU TAVČARJU

KOLODVORSKE ULICE ŠT. 35.

nasproti občeznani gostilni „pri Starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in soboto. — Vsa pojasnila, ki se tikajo potovanja, točno in brezplačno. — Postrežba poštena, reelna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Kolorado, Mexiko, Kalifornijo, Arizona, Utah, Wioming, Nevada, Oregon in Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izredno ceno čez Galveston. Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno. Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimora in na vse ostale dele sveta, kakor: Brazilijo, Kubo, Buenos-Aires, Kolombo, Singapore, v Avstralijo i. t. d.

Zahtevajte cenike zastonj _____
_____ in poštnine prosto.

Franc Čuden

najstarejša eksportna tvrdka
na debelo in drobno.

== **U r a r** ==

in **trgovec zlatnine in srebernine,**
delničar prvih združenih tovarn ur »Union« v
Bielu, Genovi in Glashütte.

Notranjci, rabite narodni kolek v
korist družbe sv. Cirila in Metoda!

Zarezano strešno opeko

(Falz)

navadno strešno opeko, kakor tudi **zidak, žlebak**
in vsako drugovrstno opeko ima v zalogi

== **Karol Jelovšek** ==

opekarnar na Vrhniki (Notranjsko).

Pivovarna „G. AUER-jevi dediči“

v Ljubljani, Wolfove ulice šte. 12.

priporoča **soje izvrstno marčno in na bavarski način varjeno pivo**

_____ v prid družbe sv. Cirila in Metoda. _____

Zaloge na Notranjskem so: v **Idriji** (založnik gosp. Franjo Didič, posestnik i. t. d.), v **Št. Petru na Krasu**
(založnik gosp. Anton Rebec, vinotržec), v **Prestranku** (založnik „Mlekarska zadruga“) in v **Žireh**
(založnik gosp. Matija Gostiša, posestnik).

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
_____ dopoludne. _____

☐☐☐

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{1}{2}\%$ brez odbitka rent-
nega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5% in amortizaciji
najmanj 1%, na osobni kredit po 6%.

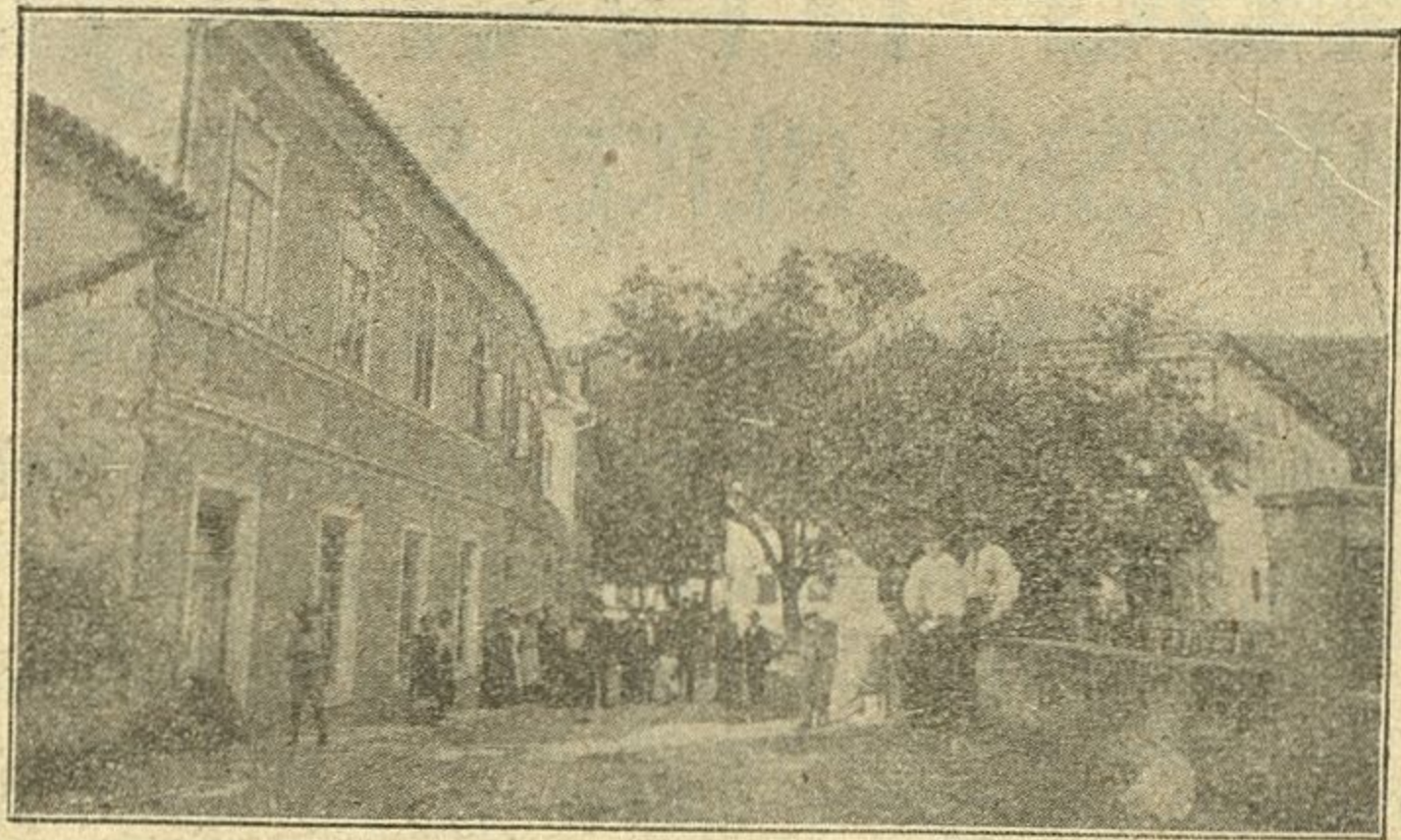
☐☐☐

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob **torkih,**
posojila se izplačujejo le ob **petkih.**

Dobroznani

Hôtel TOMŠIČ

Ustan. 1. 1885

Gostilniški vrt s prijazno
utico.

Ilir. Bistrica

priporoča:

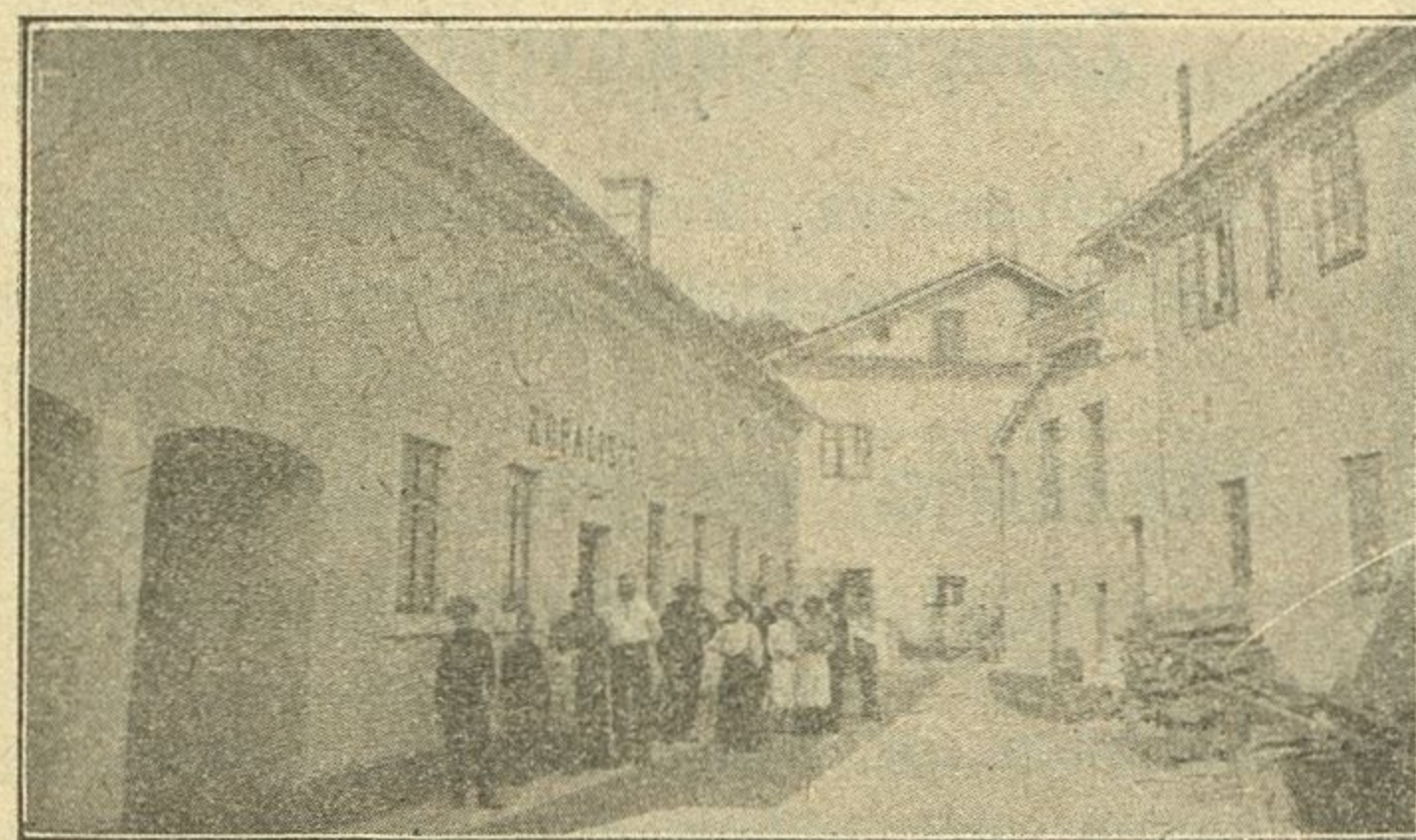
pristna vina in izborna pivo.

Dobra kuhinja.

Zmerne cene.

== **Prenočišča** ==

za p. n. gg. goste po
zmernih cenah.

Najnovejše moderno oprem-
ljeno kopališče tik hôtela.